

DOI: 10.22559/folklor.977

Folklor/edebiyat, cilt:25, sayı: 97-1, 2019/1

Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Depresyonun Cinsiyet, Akademik Başarı ve İnternete Giriş Süreleri Açısından İncelenmesi

A Study on Internet Addiction and Depression Among High School Students
due to Gender, Academic Success and Internet Usage Duration

Cemre Anlayışlı*

Nergüz Bulut Serin**

Öz

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile depresyonun cinsiyet, akademik başarı ve internete giriş süreleri açısından incelenmesidir. Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında KKTC Millî Eğitim Bakanlığına bağlı lise 9., 10., 11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 85'i kadın (% 42,5), 115'i erkek (%57,5) olmak üzere toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu ile “Beck Depresyon Ölçeği” (BDÖ) ve “Young İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t, ve korelasyon test teknikleri kullanılmıştır. Araştırma verileri ile yapılan analizler sonucunda, internet bağımlılık düzeylerinin katılımcıların cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık sergilemediğini ancak depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Kadınların depresyon düzeyleri erkeklere oranla anlamlı düzeyde yüksektir. Katılımcıların depresyon düzeyleri incelendiğinde akademik başarıları arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. İnternet bağımlılığı açısından akademik başarısı biraz kötü olanlar ile iyi olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Katılımcıların internete günlük giriş süresi 8 saatten fazla ve 5 ile 8 saat arasında olanların internet bağımlılık düzeylerinin günlük internete giriş süresi 1 ile 3 saat arasında olanlara kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: *İnternet bağımlılığı, depresyon, lise öğrencileri*

* Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı Doktora Programı öğrencisi, cmranlayisli06@gmail.com

** Lefke Avrupa Üniversitesi Dr.Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü nserin@eul.edu.tr

***Bu çalışma, birinci yazarın, Prof.Dr. Nergüz Bulut Serin danışmanlığında yürütülen tezin bir kısmından oluşturulmuştur.

Abstract

Aim of this academic study is to examine and evaluate internet addiction and depression in terms of gender, academic success and times being spent on the internet among high school students. This research is based on 9th, 10th, 11th, and 12th grade students on the academic year of 2016 - 2017 in schools of Northern Cyprus Turkish Republic. The population of the research is consisted of 85 female (42.5%), 115 male (57,5%), a total of 200 students. In the research, as a means of gathering information, Beck Depression Scale (BDS) and Internet Addiction Among Youth has been created and used by the researchers. Methods of ANOVA, t, and correlation test technique has been used to analyze data. As a result of the analyze, we concluded that internet addiction level does not vary according to gender; however, level of depression varies significantly. Depression level of female showed being significantly higher compared to depression level of male subjects. When we look at the academic success of the participants, it has been determined that, there are significant differences. In case of internet addiction, academic success varies significantly between a little bad and good ones. Some participants have over 8 hours of time spent in a day on the internet, and it has been determined that level of addiction among participants who spend 5 to 8 hours on the internet compared to participants who spend 1 to 3 hours on the internet in a day. We concluded that there is a positive correlation between depression and internet addiction.

Keywords: *Internet addiction, depression, high school students*

Giriş

Gündelik yaşamda büyük kolaylıklar sağlayan internet teknolojilerinin yoğun biçimde kullanımı çeşitli problemleri de dolayısıyla kaçınılmaz kılmaktadır. Bazı internet kullanıcılarının uzun süreler boyunca internetin başından kalmadıkları ve rutin işlerini dahi aksattıkları görülmektedir. Bu tür bireyler internet bağımlılığı sebebiyle hayatlarında artarak daha fazla problemle karşılaşmaktadırlar.

Depresyon, kaygı gibi psikopatolojik durumların bireydeki varlığının çoğunlukla problemlili internet kullanım riskini arttırdığı görülmüştür (Durak ve Durak, 2011). Ergenlik dönemindeki bireyler psikolojik olgunluğa erişememeleri sebebiyle internet bağımlılığına sahip olmada risk grubunu oluşturmaktadırlar. Günümüz toplumlarında özellikle teknolojik gelişmelerin olumsuz yanlarından en çok gençlerin etkilendiği düşünülmektedir (Avcı, 2010). Gündelik hayatı olumsuz şekilde etkileyen internet bağımlılığı ile doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı birçok durum rapor edilmiştir. Bu bağımlılığın oluşum sürecinde sohbet odaları, haber bültenleri ve oyunlar önemli rol oynamaktadır (Kayri ve Günüş, 2010). Bağımlılığa sahip bireylerin akran ve anne-baba ilişkilerinin daha kötü olduğu ve iletişim

kurmada problem yaşadıkları görülmüştür (Arslan, Kırık, Karaman ve Çetinkaya, 2015). Teknolojinin getirdiği imkânlar doğrultusunda ergenlik dönemindeki bireylerin kullanım süreleri de fazlalaşmakta ve bağımlılığa sebebiyet verebilmektedir (Horzum ve Ayas, 2011). Genel anlamda tüm bağımlılıklar, özelde ise öneminin giderek artması sebebiyle internet bağımlılığı üzerine yapılan çalışmalar giderek artmakta ve önem taşımaktadır (Griffiths, 1999). İnternet, yaşamlarımızda var olan önemli bir bilgi ve iletişim aracı olmasının yanında işte ve evde de yapılabilecek birçok aktiviteyi de bünyesinde barındırmaktadır. Bu efektif araç, olumlu yönlerin yanı sıra olumsuz yönleri de içinde barındırmaktadır. Olumsuz yönlerden bazıları; güvensiz bilgileri barındırması, aşırı bilgi yüklemesi ve bilgi ayırımı şeklindedir. Bunun yanında internet bağımlılığı ve bilişim suçları da internetin yol açtığı ciddi sorunlardandır (Kayri ve Günüş, 2010). Uygun olmayan internet kullanımı, aşırı internet kullanımı ve patolojik internet kullanımı terimleri de bulunmaktadır (Arısoy, 2009). Fakat bütün bu isimlendirmelerin internetle alakadar patolojik yapıları tam anlamı ile kapsadığını belirtmek zordur (Kalyoncu, Genç, Eraslan, Odabaşoğlu ve Öztürk, 2007). Ayrıca son olarak yayınlanmış olan Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı içinde de patolojik internet kullanımı ya da internet bağımlılığı ile alakalı olan bir tanımlama bulunmamaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2015).

Depresyon; oldukça yoğun bir değersizlik, endişe ve suçluluk hissetmenin yanı sıra insanlardan uzaklaşma, iştah kesilmesi ve uyku problemi gibi çeşitli sorunları da beraberinde getirebilmektedir (Davison ve Neale, 2013). Depresyon süreci, hareketlerde yavaşlama ve durgunluk, isteksizlik, değersiz hissetme, karamsarlık ve üzüntülü bir yaşantı içerisinde bulunma gibi belirtileri içermektedir (Çam ve Engin, 2014). Sağlıklı olan bireylerde hayal kırıklığına sebebiyet veren ve istenmeyen hayati olaylar sonucunda var olan; üzüntü, keder ve sıkıntı gibi duyguları içeren depresyon hayatın normal bir kısmı olarak tanımlanabilir (Öztürk ve Uluşahin, 2015). Depresyon karşısında çeşitli mekanizmalar ve alternatifler geliştirme hususunda başa çıkma yöntemleri de önemlidir. Stresli bir durumla karşılaşıldığı takdirde bireylerin üretip geliştirdikleri davranışsal ve bilişsel çabalar başa çıkma halimizi tanımlamaktadır (Erözkan, 2006). Birey ergenlik döneminde aileden bağımsız olmanın yolunu akran etkileşimini arttırarak bulmaya çalışmaktadır (Üstündağ, Kesebir ve Kavzaođlu, 2011). Ebeveynlerden arkadaşlara doğru bir güven aktarımının olması bireyin yaşamında önemlidir. Ergenlik dönemindeki birey stresli durumlarla karşı karşıya geldiği süre boyunca depresyon riski de artmaktadır (Elster ve Reif, 1998).

Depresyon, kaygı gibi psikopatolojik durumların bireydeki varlığının çoğunlukla problemlili internet kullanım riskini arttırdığı görülmüştür (Durak ve Durak, 2011). Depresyon ile ilgili yapılan çalışmalarda depresyon düzeyini arttıran psikolojik, sosyal ve ailesel etkenler, depresyon oluşumunda öncü olabilecek psikopatolojik etkenler, depresyonu ortaya çıkaran stresli yaşam şartları gibi konular araştırma alanlarını oluşturmaktadır (Tamar ve Özbaran, 2004).Ergenlerde internet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkileri araştıran çalışmaların son yıllarda arttığı görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, KKTC ‘de liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerde internet bağımlılığı ile depresyonun cinsiyet, akademik başarı ve internete giriş süreleri açısından incelenmesidir. Araştırmanın diğer bir amacı da, internet bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır.

Problem cümlesi

Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyonun cinsiyet, akademik başarı, internete giriş süreleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Alt problemler

1. Lise öğrencilerinde cinsiyete göre, internet bağımlılığı ve depresyon arasında anlamlı bir farklılık var mıdır ?
2. Lise öğrencilerinde başarı durumlarına göre, internet bağımlılığı ve depresyon arasında anlamlı bir farklılık var mıdır ?
3. Lise öğrencilerinde internete günlük giriş sürelerine göre, internet bağımlılığı ve depresyon arasında anlamlı bir farklılık var mıdır ?
- 4.Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın modeli :

Bu araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Gazimağusa ilçe merkezindeki lise öğrencilerinde görülen internet bağımlılığı ve depresyonun farklı değişkenler açısından incelendiği nicel araştırma yöntemi kullanıldığı betimsel bir çalışmadır.

Evren ve örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Gazimağusa ilçe merkezindeki lise öğrencileri oluşturmaktadır.

Örneklem:

Bu araştırmanın örneklemini 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, Gazimağusa ilçe merkezinde bulunan 5 lisede öğrenim gören, 9., 10, 11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde katılımcıların 85'i kadın (% 42,5), 115'i erkek (%57,5) olmak üzere toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplama araçları:

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu ile “Beck Depresyon Ölçeği” (BDÖ) ve “Young İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

Beck Depresyon Ölçeği” (BDÖ): İlk kez Beck, Rush, Shaw ve Emery, (1961) tarafından geliştirilmiş olan BDÖ, 1978 versiyonu (Beck ve ark. 1979) ile hem kendini değerlendirmeye hem de kolay puanlamaya uygun hale getirilmiştir. Beck Depresyon Ölçeği, 0'dan 3'e kadar derecelendirilen, 21 maddeden oluşan kendini değerlendirme aracıdır. Yirmi bir maddenin her birinde 4 seçenek vardır. Toplam puan 0–63 arasında değerlendirilir. Ölçeğin kesme puanı 17'dir. Derecelendirmelerin toplanmasıyla 0-63 arasında değişen toplam puan elde edilmektedir. Ölçeğin, Türk kültürü için de geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır (Hisli,1989).

Young İnternet Bağımlılık Ölçeği: Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği (YİBÖ):Young (1998) tarafından geliştirilen 20 maddelik, 1-6 arası derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Puan aralığı 20-180'dir ve ölçekten alınan yüksek puanlar internet bağımlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, Bayraktar (2001) tarafından KKTC'de gerçekleştirmiş, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .91 bulunmuştur (Albayrak, 2001).

Verilerin analizi

Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t, ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi test teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların depresyon ve internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Tablo 11: Katılımcıların cinsiyete göre İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Beck	Kadın	85	38.9176	11.8353			
Depresyon	Erkek	115	34.2087	11.2946	198	2.856	P<.005*
Young	Kadın	84	37,0000	22,8726			
İnternet	Erkek	115	40,9739	18,8239	197	1.302	p>.005

Tablo 1’de görüldüğü üzere; öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık sergilemediğini ancak depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir ($t= 2.856$, $p <.005$). Buna göre, kız öğrencilerin depresyon düzeyleri erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların depresyon ve internet bağımlılık düzeylerinin akademik başarılarına göre karşılaştırılması

Tablo 2: Katılımcıların Başarı Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

		Katılımcı Sayısı	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
Depresyon	Çok Kötü	15	43,0667	13,09016	3,37987
	Biraz Kötü	76	37,7500	10,67973	1,22505
	İyi	95	34,5368	11,15062	1,14403
	Çok İyi	14	31,8571	16,01853	4,28113
	Toplam	200	36,2100	11,73261	,82962
İnternet bağımlılığı	Çok Kötü	15	43,6000	24,75537	6,39181
	Biraz Kötü	76	43,8026	19,39005	2,22419

İyi	94	35,1596	19,23220	1,98365
Çok İyi	14	38,0000	27,67115	7,39542
Toplam	199	39,2965	20,66856	1,46516

Tablo 3: Katılımcıların Başarı Durumlarına göre, İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Düzeylerinin Anlamlı Farklılıklarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

		Kareler	df	Ortalamanın Karesi	F	Anla
		Toplamı				mlılık
Depresyon	Gruplar Arası	1416,661	3	472,220	3,563	,015
	Gruplar İçi	25976,519	196	132,533		
	Toplam	27393,180	199			
İnternet bağımlılığı	Gruplar Arası	3453,262	3	1151,087	2,767	,043
	Gruplar İçi	81130,246	195	416,053		
	Toplam	84583,508	198			

Tablo 3’de görüldüğü üzere, katılımcıların depresyon düzeyleri incelendiğinde akademik başarıları arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Bu farklılığın bağımsız değişkenin hangi düzeyleri arasında olduğunu tespit etmek için Post Hoc Test Gruplarından LSD testinin yapılması uygun bulunmuştur. Buna göre akademik başarıları çok kötü olan katılımcıların akademik başarıları iyi olan ($F(3, 196) = 3.563, P=0.008$) ve çok iyi olan katılımcılara kıyasla ($F(3, 196) = 3.563, P=0.009$) depresyon düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İnternet bağımlılığı açısından incelendiğinde akademik başarısı biraz kötü olanlar ile iyi olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu ($F(3, 196) = 3.563, P=0.007$) görülmektedir.

Katılımcıların depresyon ve internet bağımlılık düzeylerinin internete giriş sürelerine göre karşılaştırılması

Tablo 4: Katılımcıların İnternete Giriş Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

		Katılımcı Sayısı	ortalama	Std. sapma	Std. hata
Depresyon	1-3 Saat	36	32,9167	12,53652	2,08942
	3-5 Saat	63	36,9206	12,32530	1,55284
	5-8 Saat	36	35,4167	9,35147	1,55858
	8 Saat Ve Yukarı	55	36,6545	10,71900	1,44535
	Hergun Girmiyorum	10	44,0000	15,44165	4,88308
	Toplam	200	36,2100	11,73261	,82962
İnternet bağımlılığı	1-3 Saat	36	27,9167	19,23000	3,20500
	3-5 Saat	62	38,2258	18,84485	2,39330
	5-8 Saat	36	42,4722	22,54708	3,75785
	8 Saat Ve Yukarı	55	47,0182	19,17897	2,58609
	Hergun Girmiyorum	10	33,0000	19,86063	6,28048
	Toplam	199	39,2965	20,66856	1,46516

Tablo 5: Katılımcıların İnternete Giriş Sürelerine Göre, İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Düzeylerinin Anlamlı Farklılıklarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

		kareler toplamı	df	ortalamanın karesi	F	anlamlılık
Depresyon	gruplar arası	1062,640	4	265,660	1,967	,101
	gruplar içi	26330,540	195	135,028		
	toplam					
	gruplar arası	27393,180	199			
	gruplar içi					
	toplam					
İnternet bağımlılığı		8771,965	4	2192,991	5,612	,000
		75811,543	194	390,781		
		84583,508	198			

Tablo 5 incelendiğinde, Katılımcıların günlük internete giriş süreleri kategorik olarak incelenmiş olup bu kategoriler arasında ölçülen depresyon düzeyleri ve internet bağımlılık düzeyleri açısından anlamlı farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir. İnternet kullanım sürelerinin kategorileri arasında ölçülen depresyon düzeyleri açısından anlamlı farklılık bulunmazken internet bağımlılığı düzeyleri açısından anlamlı farklılık izlenmiştir. Buna göre, internete günlük giriş süresi 8 saatten fazla ($F(4, 195) = 5.612, p=.001$) ve 5 ile 8 saat arasında olanların $F(4, 195) = 5.612, p=.048$) internet

bağımlılık düzeylerinin günlük internete giriş süresi 1 ile 3 saat arasında olanlara kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların, İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Arasındaki İlişkileri

	Depresyon	İnternet bağımlılığı
Pearson Korelasyon	1	.377
Sig. (2-Tailed)		.000
N	200	199

Tablo 6’da görüldüğü üzere, internet bağımlılığı ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Katılımcıların İnternet bağımlılığı puanı yükseldikçe Beck depresyon ölçeğinden elde edilen puanın yükseldiği saptanmıştır.

Tartışma ve yorum

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık sergilemediği bulunmuştur, ancak depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Buna göre, kız öğrencilerin depresyon düzeyleri erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksektir. İnternetin iletişim amacıyla ve uzun süreli gün içinde kullanımı kaygı, yaşam doyumu, gelecek beklentisi, erkek olma ve üst ekonomik seviyede yer alma gibi değişkenler internet bağımlılığında önemlidir (Kılıç ve Batıgün, 2011). Gökçearslan ve Günbatır, (2012), 172 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmada internet bağımlılığı açısından erkeklerin daha fazla riske sahip olduğu görülmüştür. Bulut Serin, (2011) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, erkeklerin kadınlara kıyasla internet bağımlılığı riskinin daha fazla olduğu görülmektedir. İnternet bağımlılığı cinsiyet bazında değerlendirildiği takdirde farklı oranlar elde edilmektedir. Erkekler internette en fazla video izleme, oyun oynama ve sohbet amacıyla vakit geçirirken kız çocukları video izleme, amaçsızca gezinme (surf) ve sohbet amacındadırlar (Canan, 2010). Toplumda kadınlara daha sert bir baskı bulunduğu göz önüne alınırsa, kadınların daha fazla kendilerini anlatabilmek adına internet kullandıkları görülmektedir (Dikme, 2014). Depresyonla ilgili yapılan bir başka araştırmada üniversitede öğrenim gören bireylerin kaygı düzeyleri ve depresyon ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda erkek öğrencilerin kaygı seviyelerinin, kız öğrencilere kıyasla düşük olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2004).

Katılımcıların akademik başarıları, internet bağımlılığı açısından incelendiğinde akademik başarısı biraz kötü olanlar ile iyi olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farkın akademik başarısı biraz kötü olanların aleyhine olduğu

görülmektedir. Bu çalışmada, katılımcıların akademik başarı durumlarına göre, depresyon düzeyler arasında da anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Buna göre, akademik başarıları çok kötü olan katılımcıların akademik başarıları iyi olan ve çok iyi olan katılımcılara kıyasla depresyon düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Günlük hayatta olan aşırı internet kullanımı bağımlılığa neden olmakta ve okul başarı düzeyinin düşmesine ve ilişkilerde bozulmalara sebep olduğu görülmektedir (Yılmazel ve Akbulut, 2012). Kapucu (2016) yaptığı çalışmada, bireylerin depresyon düzeyleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Kapucu, akademik başarı anlamında iyi, orta ve zayıf olan bireylerin diğerlerine göre depresyon riskinin daha yoğun olduğunu tespit etmiştir. Boş vakitlerinde internet kullanımına yönelen bireylerde de depresyon seviyesinin daha fazla olduğu görülmüştür. Pektaş, Genç, Öztürk ve Odabaşoğlu (2007) yaptıkları araştırmada, bireylerin neredeyse tümünde internet bağımlılığının akademik başarıyı negatif yönde etkilediği saptanmıştır. Özellikle de üniversite hayatına geçiş yapacak olan lisede okuyan ergenlik dönemindeki bireylerin devamsızlık yapmaları, ilgilerinin ders haricinde farklı yönlere kaymaları ve sosyal hayatın dışında kalmaları öğretim süreçlerini sekteye uğratmakta ve mesleki ilerlemede kesintiler yaratmaktadır (Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014).

Katılımcıların internete günlük giriş sürelerinin kategorileri arasında ölçülen depresyon düzeyleri açısından anlamlı farklılık bulunmazken, internet bağımlılığı düzeyleri açısından anlamlı farklılık izlenmiştir. İnternete günlük giriş süresi 8 saatten fazla ve 5 ile 8 saat arasında olanların internet bağımlılık düzeylerinin günlük internete giriş süresi 1 ile 3 saat arasında olanlara kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. İnternet ortamında aşırı zaman geçirmeye engel olamama, internet olmadan geçirilen vaktin önemsizleşmesi, internete erişilemediği takdirde sinirlenilmesi ve saldırgan davranışların ortaya çıkması internet bağımlılığının tipik davranışlarıdır (Ceyhan,2008). Mesch, & Talmud, (2006) yaptığı çalışmada ergenlik dönemindeki bireyin internet ortamında geçirdiği vaktin artması ile ailesine ayırdığı zamanının azaldığı ve bu sebeple de ailede çatışmalar olduğu gözlenmiştir. Aşırı internet kullanımının çatışmalara yol açtığı, aile ilişkilerinde olumsuzluklara yol açtığı, kişinin doyumunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bu durum da ergenlik dönemindeki bireyin çevresinde ve kendisinde kaygıya sebep olmakta ve bireyin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Morsünbül, 2014). İnternetin aşırı kullanımına özellikle okul çağındaki bireylerde rastlanmaktadır. İnternetin problemlilikte kullanılması ve gereksiz zaman geçirilmesi bireyin gelişim düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir (Doğan, Işıklar ve Eroğlu, 2008). İnternet kullanım sıklığı ve bunun doğurduğu sonuçlarına dair yapılan çalışma sonuçları incelendiğinde; ergenlik dönemindeki bireylerden

internet kullanan kısmın %93, internet üzerinden sohbet edenlerin oranının %74 civarı olduğu söylenmektedir (Ersoy, 2002). İnternet kullanımının günlük süresi artış gösterdikçe internet bağımlılığı da artmaktadır (Sırakaya ve Seferoğlu, 2013). Fakat interneti kullanım süresinin artması her zaman internet bağımlılığına yol açacağını söylemek doğru değildir. Çünkü internet kullanım süresindeki artış internet bağımlılığının hem nedeni hem de bu problemin sonucu olabilmektedir (Özköklü, Demir ve Turgut, 2015). Avrupa Birliği'nin yapmış olduğu araştırmada internet kullanımının günde dört saati geçmesi durumunda bağımlılığın olduğu belirtilmiştir. İnternette geçirilen zaman iki saati geçmemek şartıyla; elektronik postalara göz atmak, bilgi almak ve bilgi vermek amacıyla internet kullanılıyorsa endişelenecek bir durum bulunmamaktadır. Fakat internette haftalık olarak 18 saatten fazla zaman harcanıyorsa birey internet bağımlılığı riski taşımaktadır (Esgin, 2000). Bu çalışmanın sonuçları, ilgili araştırma sonuçlarını destekler nitelikte bulunmuştur.

Katılımcıların, internet bağımlılığı ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. İnternet bağımlılığı puanı yükseldikçe Beck depresyon ölçeğinden elde edilen puanın yükseldiği saptanmıştır. Bu sonuç literatürdeki birçok araştırma sonuçları ile tutarlıdır. Bayraktar (2001), Kraut, Kiesler, Boneva, Cummings, Helgeson ve Crawford (2002) ve Whang, Lee ve Chang (2003)'ın araştırmaları gibi birçok çalışmalarda depresyon ve internet bağımlılığı arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Fakat Bu ilişkiyi araştıran bazı çalışmaların ise araştırma bulgu ve sonuçlarıyla tutarsız olduğu saptanmıştır. Yapılan literature çalışmasında Sanders, Field ve Diemo (2000), internet bağımlılığı ile depresyon arasında bir ilişki tespit edememişlerdir. İnternet bağımlılığına eşlik eden bozukluklar arasında depresyon gözlenmektedir. Bu bulgular iki farklı şekilde yorumlanabilmektedir. Depresyonun varlığından dolayı birey internete yönelebilmekte ve internet bağımlısı olabilmekte, yada internet bağımlısı olan kişi gerçek hayattan uzaklaşıp, soyutlanarak depresif ve içe kapanıklık gibi belirtiler gösterebilmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık olmadığı, ancak depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, kız öğrencilerin depresyon düzeyleri erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksektir. Katılımcıların internete günlük giriş süreleri ile depresyon düzeyleri açısından anlamlı farklılık bulunmazken, internet bağımlılığı düzeyleri açısından anlamlı farklılık izlenmiştir. İnternet bağımlılığı ile depresyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Öneriler:

Bu çalışmada kız öğrencilerde depresyon düzeyi erkek öğrencilerden yüksektir, özellikle kız öğrencilerin depresyon düzeylerini azaltmaya dönük, bireysel ve grupla psikolojik danışma ve grup rehberliği etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu konuda aile eğitimleri de verilebilir. Liselerde Bilinçli internet kullanımı ile ilgili eğitimler düzenlenebilir. Diğer ülkelerde olduğu gibi KKTC’de de internet bağımlılığı yaygınlığı giderek arttığı bilinmektedir, bu konuyla ilgili İnternet Bağımlılığı Önleme ve Tedavi Merkezleri açılabilir. Bu çalışma, KKTC’de Gazimagusa ilçe merkezinde bulunan lise öğrencileri ile yapılmıştır, bu nedenle bu çalışma bulgularının genellenmesi bu örneklem grubu ile sınırlıdır. Bu konuda yapılacak olan yeni çalışmalarda, farklı öğretim kademesinde olan öğrencilerle, farklı değişkenlerle ve farklı yaş gruplarından öğrencilerle çalışılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2015). *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı*. (E. Köroğlu, Dü.) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Arslan, A., Kırık, A. M., Karaman, M. ve Çetinkaya, A. (2015). Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Dijital Bağımlılık. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(8), 34-58.
- Avcı, M. (2010). Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 39-64.
- Bayraktar, F. (2001). İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beck A.T., Rush A.J., Shaw B.F. & Emery, G. (1979). *Cognitive Therapy of Depression*. New York: Guilford.
- Bozkurt, N. (2004). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon ve Kaygı Düzeyleri ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 29(133), 52-59.
- Bulut Serin, N. (2011). An Examination of Predictor Variables for Problematic Internet Use. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(3), 54-62.
- Canan, F. (2010). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Disosiyatif Belirtiler ve Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi*. Düzce: Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.

- Ceyhan, E. (2008). Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.
- Çam, O. ve Engin, E. (2014). *Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
- Davison, G. ve Neale, J. (2013). *Abnormal Psychology*. Ringbound: Wiley.
- Doğan, H., Işıklar, A. ve Eroğlu, S. E. (2008). Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 106-124.
- Durak, E. Ş. ve Durak, M. (2011). The Mediator Roles of Life Satisfaction and Self-Esteem between the Affective Components of Psychological Well-Being and the Cognitive Symptoms of Problematic Internet Use. *Social Indicators Research*, 103(1), 23-32.
- Dikme, E. (2014). Meslek Lisesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı*. Yeditepe Üniversitesi (yayınlanmamış).
- Elster, A. ve Reif, C. (1998). Adolescent Preventive Services. *Adolescent Medicine*, 25(1), 1-21.
- Erözkan, A. (2009). The Predictors of Loneliness in Adolescents. *Elementary Education Online*, 8(3), 809-819.
- Ersoy, A. (2002). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumları. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Esgin, A. (2000). Yeni Bir Bağımlılık Türü: İnternet Kafeler ve İşlevleri. *Bilim ve Ütopya*(74), 38-46.
- Gökçearsan, Ş. ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğrenim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi: Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Griffiths, M. (1999). Internet Addiction: Fact or Fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246-250.
- Horzum, M. B. ve Ayas, T. (2011). Exploring the Teachers' Cyber Bullying Perception in terms of Various. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), 619-640.

- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği Güvenirliği, *Psikoloji Dergisi*, 23, 3-13.
- Kalyoncu, A., Genç, Y., Eraslan, D., Odabaşoğlu, G. ve Öztürk, Ö. (2007). İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.
- Kapucu, Ö. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Ve Anksiyete Düzeylerinin İnternet Kullanım Amaçları Ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kayri, M. ve Günüş, S. (2010). Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik - Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(39), 220-232.
- Kılıç, N. ve Batıgün, A. D. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., Crawford, A. (2002). internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Mesch, G., & Talmud, I. (2006). Online friendship formation, communication channels, and social closeness. *International Journal of Internet Science*, 1, 29-44.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet Bağımlılığının Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri, Yalnızlık ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372.
- Pektaş, Ö., Genç, Y., Öztürk, Ö. ve Odabaşoğlu, G. (2007). On Olguluk Bir Seri ile İnternet Bağımlılığı Klinik Görünümleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 46-51.
- Sanders, C. F., Field, T. M. ve Diego, M. A. (2003). Academic Performance, Popularity and Depression Predict Adolescent Substance Use. *Adolescence*, 38(149), 35-42.
- Sırakaya, M. ve Seferoğlu, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanımlarının İncelenmesi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 356-368.
- Özköklü, D. P., Demir, İ. ve Turğut, B. A. (2015). Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımının Yordanmasında Denetim Odağı ve Yaşam Doyumunun Rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 720-731.

- Öztürk, O. ve Uluşahin, A. (2015). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Üstündağ, M. F., Kesebir, S. ve Kavzoğlu, S. Ö. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 321-342.
- Whang, L.S-M., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology&Behavior*, 6 (2), 143-150.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ. ve Erol, O. (2014). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Balıkesir İli Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 133-144.
- Yılmazel, G. ve Akbulut, B. (2012). Ergen Yaş Grubunda İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Belirlenmesi. *15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi*, (s. 12-26). Bursa.
- Young, K. S. (1998). Internet Addiction The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1, 237-244.
- Young, K. (2004). Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415.